

Négyszáznegyvennyolc hadiárva Szegeden.

(Saját tudósítónktól.) Dr. Pálffy József árvaszéki elnök részletes jelentést terjesztett a közigazgatási bizottság elé a gyámügyi közigazgatás 1916. évi működéséről. A jelentés a feladatát szeretettel és hozzáértéssel végző ember alapos munkája, mindvégig értékes és érdekes adatokkal szolgál, ép azért itt közöljük:

Mindenekelőtt megállapítandó, hogy a gyámhatóság ügyforgalma a háboru alatt jelentékenyen megnövekedett. Az ügyforgalom növekedése természetese folyamánya a háboru pusztításainak és a nyomában járó gazdasági és szociális nyomorúságnak. A munkatöbbletet főként a hagyatéki és vagyongazdálkodási, valamint az elhagyottsági hadiárva és az év második felében megindult nagyarányú ingatlan-forgalommal kapcsolatos ügyek szolgálatják. Emellett feltűnő és egyben örvendetes jelenség a *katonai házaságkötések és örökbefogadások aránylag nagy száma*. A hadbavonuló katona, aki esetleg éveken keresztül élt vadházasságban és bizonyára így élt volna továbbra is, az utolsó pereben okvetlenül jelentkezik, családjogi ügyeinek rendezésé: házassági beleegyezés megszerzése, vagy örökbefogadási szerződés megkötése céljából. Tekintettel arra, hogy az ily kérelmek a felek indolenciájából majdnem kivétel nélkül az utolsó pillanatban kerülnek az árvaszék elé, igen zaklatott, soron kívüli elintézését igényelnek. Rendkívüli munkát ró az árvaszékre a hadbavonultak vagyongazdálkodási kérdéseinek tisztázása. Különösen hagyatéki ügyekben, kezdve a távollevő hadbavonult ügyének ügygondnok utján történő letárgyalásától végig a hagyatéki eljárás minden fázisán, az átadott hagyaték mikénti kezeléséig. Lényegesen hozzájárult még az ügyforgalom emeléséhez a *fiatalkorúak erkölcsi züllése* és ennek következtében a fiatalkorúak bírása és a fiatalkorúak felügyelő hatósága által az árvaszékhez utalt ügyek nagy száma. Végül az erdélyi menekültek ügyei is hozzájárultak kis részben az ügyforgalom emeléséhez.

A gyámpénztár összforgalma kitett 14 millió 216.718.03 koronát. Arany, ezüst és ékszerekben 22.332.40 koronát. Jelzálogi bekebelezésre kiadott tőkénk összege 1.269.567.07 korona. Kamathátralék volt 1916. december 31-én 6144.77 korona. Ezek időközben nagyrészt befolytak, részben pedig engedélyezettek vagy beszerzés alatt állóak. Hadikölcsönre a múlt évben 650.700 koronát jegyeztünk a gyámoltak és gondnokoltak gyámügyi kezelés alatt álló tőkéiből. Pénzügyintézeteki kezelés alatt van a Szeged-Csongrádiban 680.000 korona tőkénk. A gyámoltak és gondnokoltak gyámügyi kezelés alatt álló tőkék után fizettünk 1916. és I. és II. felében 4,6% nettó kamatot és 4% kamatot a letéti kezelés után, ami az alacsony pénzügyintézeteki kamatlábat tekintve kétségtelenül igen előnyös gyümölcösítés.

A hadiárva-alap összes bevétele volt készpénzben 48.668 korona 52 fillér, kiadása 46.031 korona 54 fillér. Készpénz maradványa 1916. december 31-én 2666 korona 98 fillér. Kötvény-bevétele volt: 33.524 korona 26 fillér, kiadása: 20524 korona 26 fillér. Egyenlege 13.000 korona.

Ezen számadásokon kívül kezeltetik a Fehér Kereszt egyesület 10000 Pollás és Wellisz 10.000 és Vajda Sándor 4000 koronás hadiárva alapítványa és a gyámhatóságok kormányhatósági jóváhagyás alatt álló évi 10000 koronás hozzájárulása. Ezek figyelembe vételével mondhatjuk, hogy a *hadiárva alap vagyona volt* összesen 82.668 korona 52 fillér.

1916. december 31-ig 223 hadiárva ruháztunk fel. Ezen kívül több családot részesítettünk tűzifa, ruha, kelme, mesterség foly-

tatásához szükséges nádfonat és egyéb természetbeni segélyben. Elsősorban az iskolás gyermekeket kívántuk a legszükségesebb cipővel, ruházattal ellátni, nehogy emiatt a hadiárva az iskolából elmaradva tanulmányi előmenetelükben hátrányt szenvedjenek. Alsótanyán, Felsőtanyán és a belterületen pártfogó bizottságok működnek. A pártfogók száma 560. Hadiárva-látszáma volt 1916. december 31-én 229, ebből az édesanyjánál van 214, más rokonnál vagy jótévőnél 18, állami gondozás alatt 2. A vélelmezett hadiárva létszáma 219. A városban 113 család ajánlkozik hadiárva-ingyentartására, örökbe fogadására, esetleg az állami gyermekmenhelyen felmerült költségeik megfizetésére. Az életviszonyokhoz alkalmazkodva a hadiárva-alap adományozóinak eredeti céljától kissé el kellett térnünk, amennyiben menhelyi gondozás esetei a minimumra redukálódtak, e helyett a hadiárva-alap család környezetükben hagyta és ruha, cipő és más természetbeni segélyben részesítettük.

A segély mérvét és jellegét mindenkor az árvaszéki tanács állapította meg a hadiárva-alap költségvetésének alapján. A segély kiosztása Gróf Sándor közgyám utján történt. Ugy ezen segélyezési számadások mint az alap számadása számvevői ellenőrzés után az árvaszék, illetve a város törvényhatósági bizottsága elé tartozik.

Hadbavonultak visszamaradt házastársai ellen erkölcsi szempontból, vagy a gondozásukra bizott kiskorúak anyagi megkárosítása miatt alig néhány esetben tettek pa-

naszt és így törvényhatóságunk területén ezen panaszok általánosításáról beszélni nem lehet. A gyámoltak száma volt 1916 évben: 11247, a gondnokoltak száma 281.

Itt meg kell említenem, hogy mándikább előtérbe jut az a tapasztalat, hogy a közgyám hatékony ellenőrzését csak helyszíni eljárással gyakorolhat, ami azonban költséggel és rendkívüli idővesztéssel jár. Ennek dacára a közgyám működését ilyen irányban kell fejlesztenünk, vagyis a helyszíni eljárást szaporítanunk kell, mert ezzel azt is elérjük, hogy a hadbavonultakat pótló munkás kezeket az állandóan szorgos gazdasági munkától nem vonjuk el. A közgyám ügyforgalma egyébként annyira felszaporodott, hogy három hónapos tárgyalási határidőket kénytelen kitűzni, amin a jelenlegi csekély létszám mellett segíteni képes nem vagyok.

Mindezek az adatok és a háboru után a gyámhatóságra váró még fokozottabb munkaanyag igazolják azon bejelentésemet, hogy az árvaszék, különösen pedig a közgyám hivatal szervezetének módosítására esetleg személyzet szaporításra előreláthatólag szükség lesz és addig is, amíg a háboru-állapotok a kívánt szervezeti módosítások kivételét lehetővé teszik, kérem kell megfélelő kiegészítő munkaerő alkalmazását.

Megemlítem még az ingatlanforgalmat a hallatlanul magas ingatlan-vételár illusztrálására. Az előttünk levő szerződések szerint 2 kat. h. Szatymaz dűlőbeli szántó épület nélkül 10.000 koronáért, a Francia hegyi dűlőben levő egy kat. hold szántó 7680 koronáért, Rószke kapitányságban 1600 hold területű ingatlan 42.000 koronáért kelt el.

Az amerikai magyarok szeretetadománya az olasz fronton.

Olasz fronton, jan. 14.

Január 4-ét irtunk. A nap sütött, valami végtelen, gyönyörű fényvel; a tiroli hegytetők usztak, szinte lebegtek az ég kékjében s a hó csillogott, mint egy gyémántokkal kirakott királyi hermelinpalást. Milyen barátságos volt minden. Még a sikongó szakadékok, a kegyetlen, vad rajzolatú sziklák is kedvesebbeknek tűntek fel; az égen apró felhőfoslányok miriádjai gomolyogtak valami kéjes lassúsággal. A völgyből már felszállt a köd, kögyöző fekete-ség látszik, mint egy mozgó hangyákból összerakott lánc. Emberek. Jön az élelem, mi nyelvünkön a „Fassung“. És jön fa, hogy fűthessünk, hogy este meleg levegő csókolja az arcunkat a barakban, hogy elfeledjük a két és fél ezer magasságot, a dübörgő lavinákat és a napokig tartó hóvihart.

És felérnek már. A Hilfsplatzom pár embere kitódul, én is, hiszen lentről jönnek s valami intenzívebb kapcsolatban állnak a világgal, mint mi és nem oly egyedül állók. Hangok, beszéd-töredékek hangzanak a levegőben, a szürke arcok felvidulnak; mikor jelentik, hogy a Hilfsplatz részére egy ládat hoztak. Jókora nagy láda, s megjegyzik, hogy sanitáts-material. Kissé idegenkedve nézem a ládat, hiszen nekem 15-ike előtt nem esedékes orvosság, azonkívül a címzés és a jól ismert három betű SMF. (Sanitätsmaterialfassungstelle) hiányzik róla, csak durva, kezdetleges írással áll rajta: „Hilfsplatz St. ... see“.

Felbontottam. És előkerültek olyan dolgok, amelyek megértették velem a küldemény eredetét: Liebesgabe Bor, rum, málnaszörp, csokoládé, szardínia és ezer más használható dolog. És kisebb, benne levő ládában rengeteg köt-

szer. Minden egyes külön van csomagolva, s mindegyiken felirat van: „

Liebesgabe für Verwundeten,

von der Deutschen und Oesterreich-Ungarischen Hilfsgesellschaft, Chicago, U. S. A.

Fehér mezőben vörös betűkkel: U. S. A. United States Amerika. És ez a három betű sok mindent felidéz bennem. Látok egy nagy hajót feketén füstölve, száguldva a hullámzó habokon, elképzelek sok-sok kezét szorgoskodva, sok-sok szemet örömtől csillogva és sok arcot résztvevő, együttérző kifejezéssel.

Ezek velünk élnek az idegen kontinensen, a lüktető, száguldó életben reánk gondolnak és este felnéznek az ég koromjára, a kicsiny, bágyadtényű csillagokra — ha ugyan a házkolosszusok között látnak eget — és üzennek nekünk. Üzennek mindennel ami átjön a mély vízen, a dollárok hazájából ide a vérbe borult néphez, a lánggal boronált földön, mindennel-mindennel, hiszen hozzánk tartoznak ők is, a mi véreink.

És belesugják a szerető szavaikat a hárfázó szellőbe, beledörgik átkaikat a megrontók ellen a bőszen hörgő orkánba, a tajtékzó ciklonba és felküldik imáikat a fátyolos parazsu gyémántokhoz: a csillagokhoz. Az elemekkel, alkotó erővel kötnek barátságot, mert ők a mieink és a lelkük itt él.

És most átjött a büszke hajó a tengeren át ezer-ezer apró csomaggal, a víz, a máskor szelid, de most testében emberi kezektől alkotott szörnyeket rejtegető víz, átengedte. Hiszen hozzánk jön. És hozza a kis kötszereket, teleaggatva emberek, velünk érők szeretetével, magában rejtve egy-egy néma üzenetet hangtalan bátorítást.